

SLOVENSKI GOSPODAR.

— List ljudstvu v pouk in zabavo. —

Izhaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s poštnanjem na dom za celo leto 4 K., za pol leta 2 K. in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K., za druge tujerazposilne dežele 6 K. Kdor hoče, mora poslati plačo na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v.

UREDNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Recepti se ne vračajo. Razmnoževanje plača se ne sprejemajo.

UPRAVNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Vsprejema naročnine, laserate in reklamacije.

Za inzerate se plačuje od enoslojne pošte za enkrat 15 v., za dvakrat 25 v., za trikrat 35 v. Za večkratne oglaševanje primeren popust. Inzerati se sprejemajo do srede opoldne. — Neuprte reklamacije so poštnine proste.

Štev. 14.

V Mariboru, dne 6. aprila 1905.

Tečaj XXXIX.

Nova vinska postava.

V avstrijskem državnem zboru se je končal zadnji tork velik boj med kmetскими poslanci in njih prijatelji ter med zastopniki veleobrta. Že zadnjič smo omenili, da so si češko-moravski sladkorni tovarnarji odkazali na Češkem in Moravskem okraje, kjer sme le za ta okraj določeni tovarnar nakupovati peso, ter so po medsebojnem dogovoru pritiskali na cene. Vsled tega so predlagali češko-moravski kmetски poslanci, naj se s posebno postavo prepove tovarnarjem vsak dogovor glede razdeljevanja okrajev in določevanja cen. Zadnji tork je državna zbornica sprejela postavo, kmetске težnje so zmagale. Seveda še vedno ni gotovo, da bo postava dobila kedaj veljavo, kajti sprejeti se mora tudi v gospodski zbornici, kjer pa so nižjim stanovom samo v besedah naklonjeni.

Še večji boj pa bode bržkone v zbornici zaradi nove vinske postave. Zastopniki veleobrta se ji bodo z vso močjo opirali. To je pokazalo posvetovanje vinskih trgovcev, ki se je zadnji teden vršilo na Dunaju pod predsedstvom slovenskega poslanca Robiča. Ta poslanec zastopa seveda kmetске želje, a je vodil posvetovanje vinskih trgovcev kot odposlanec vinarskega odseka v državnem zboru.

Spodnji Štajer proizvaja veliko vina. Vsi kraji na vzhodni strani južne železnice se pečajo z vinarstvom, a tudi na zahodni strani

se nahaja mnogoštevilnih in slovitih vinogradov. Če se torej pripravlja nova postava v državnem zboru, kot Spodnje Štajerci ne smemo tega prezreti.

Postava namerava ščititi pristna vina proti pančarijam vinskih trgovcev. Kmetje vinogradniki tako nakano seveda z veseljem pozdravljajo. Kakor kaže osnutek postave, bodo kmetски poslanci zahtevali, da se naj postavno prepove narejanje umetnih in pol-vin. Vse primesi, ki nimajo namena, da izčistijo vino ali je naredijo trpežnejše, naj bodo strogo in pod kaznijo prepovedani. Prepovedano naj bo, dati vinu pri prodaji na drobno ime kraja, kjer ni zrastle. Pristna, a mešana vina naj bodo kot taka označena. Kleti, posebno vinskih trgovcev, se naj postavijo pod javno nadzorstvo. Vino iz tropin se bo smelo uporabljati samo doma. To so glavne določbe postave, kakor jo hočejo imeti kmetски poslanci.

Sedaj še postava ni prišla v pretres v državni zbornici sami in zato je čas, da slovenski vinogradniki še izrazijo svoje želje, ki jih imajo. Vinski trgovci in njih pristaši seveda delajo že močno in silno na to, da bi se postava sprejela v besedilu, kakor bi njihovim težnjam bolj hasnilo. Toda upamo, da bodo kmetски poslanci v državni zbornici tudi v tej reči zmagali, kakor so sedaj v zadevi češko-moravskih kmetov!

Rusko-japonska vojska.

Sedaj je vse tiho na bojišču. Nikakih poročil ni o kolikor večjih vojni operacijah. Japonci pač premišlujejo, kaj bi storili. Storili pa bi radi troje. Uničili bi radi armado Lineviča, vzeli bi radi Vladivostok in Roždestvenskega bi radi potopili. Če se lotijo obleganja Vladivostoka, bodo potrebovali nad 100.000 mož; vsled tega oslabi armada Ojame ter se tako poveča moč Rusov. — Rusi polagajo veliko važnost sedaj na morje; zato pa čaka Roždestvenski, da bo mogel stopiti pred Japonce z mogočno eskadro. Istotako pa se tudi Japonci pripravljajo na morju na skrajni odpor. Utegne priti do pomorske bitke, kakoršne še ni videl svet. Četrto rusko brodogradilne, kakor poročajo ruski listi, meseca aprila na Daljni Vzhod. Brodogradilne bo mnogo močnejše nego se je nameravalo ter bo sestajalo iz novih ladij. Najbrže počaka Roždestvenski tudi na te, da močan pripluje Japoncem nasproti.

Govori se tudi, da prodirajo močne japonske čete čez mednarodno, kitajsko Mongolijo, da pridejo Rusom za hrbet in jim pristržejo železnico. Kitajska je tudi baje obljubila Japonski 500.000 mož, kakor hitro je Harbin v japonski oblasti. Če so te vesti resnične, ne preostaja Rusom drugega, kakor močno utrditi Vladivostok in ga pustiti svoji usodi, naj se brani proti Japoncem. Armada pa se naj umakne nazaj do Bajkalskega jezera, kjer se

LISTEK.

Na lovu.

P. D.

(Dalje.)

Ti besedi je Janez zamrmral z največjo zadovoljnostjo in si vtaknil svoj plen za pas. Na to pa je vprašal in se silil narediti kolikor moči malomaren obraz:

„In zdaj?“

„Ta gozdiček moramo pač preiskati!“ meni Šmitek.

„Jaz grem zopet proti vrhu. Vi pa se tu razdelite. Vi, gospod Grčar, pojdete spodaj, vidva pa v sredi, če vam je prav.“

„Meni že!“

„Pa pojdimo!“

Vrgli so si puške čez ramo in se razšli. Poštar je počakal, da so vsi odišli. Potem pa si je poiskal lep, mahovit prostorček pod visokim hrastom in začel zgodovinsko važen samogovor:

„Pojdite zaradi mene zgoraj ali spodaj, jaz vam ne branim. Prestar sem za take šale in prepameten, hvala Bogu! Dovolj je, da sem se dal tako daleč zapeljati. Prvič sem šel danes na lov, a tudi zadnjič! Rad bi ga videl, ki bi imel kaj proti temu!“

Ker ni nikogar bilo, ki bi ugovarjal, nadaljeval je poštar:

„Bog ve, kaj me je neslo v te hribe! Drugega tako ni, kakor nekaj jarkov in goščave! To pa imam doma tudi, in ni treba plezati kvišku!“

Poštar si je izvlekel steklenico iz žepa in jo odmašil.

„Plemeniti konjak to! Dobro, da še imam nekaj te stvari doma! Včasih pride strašno prav! Kaj bi počel sedaj brez tega? Utrujen sem, da je grdo. Puška me je bila ves čas ob noge, kakor bi bila najeta, in pot je imela lukenj in jarkov, kakor se ne spodobi. Zadnjikrat danes, zadnjikrat! Sedaj pa si privoščimo požirek!“

In gospod Grčar si ga je privoščil.

„Tako, to človeka vsaj pogreje! Jaz bedak, da tekam na vse zgodaj v rosi za živalimi! Ali so nam kaj storile? Nič, prav nič!“

„Vrh tega pa, če pomislim, da naj bi trpela ta stvar do poldneva, ali pa še nekoliko dalje, tedaj me začne grizti po trebuhu! — Vi pa, gospod hrošč, odrinite raz mojih nog!“

Pri teh besedah je na lahko prijel svetlega lepenca in ga vrgel v travo, ki je pčelo po-ganjala v senci starih dreves!

„Nekoliko se posedim tukaj, da se mi odpočijejo noge. Bogme, da me žuli palec! A, gospod Čuš, tega ne dočakate, da bi si jaz zlomil svoj vrat, ali pa si prestrelil čepinjo. Rajše napravim še en požirek.“

Gospod Grčar je pil imeniten konjak.

„Tako, in naj poreče kedo, kar hoče, puška je in ostane nevarna stvar. Naj človek pade, naj se izpodtakne, naj zadene veja ob petelina — in ne boš več pokušal konjaka, vina in drugih imenitnih in neimenitnih tekočin.“

Pri teh besedah je vzel Grčar puško v roko in napel petelina. Ta pa je imel svoje muhe in kar nenadoma je udaril na jekleno iglico, strel pa je zagrmel poštarju mimo glave v vejevje.

Grčar je prebledel za hip, in beseda mu je zastala v grlu. Potem pa se je prijel z jedno roko za glavo, z drugo pa je odložil puško kolikor mogoče daleč od sebe v mah.

„Ha! — Vidiš! — Komaj neham govoriti, pa bi se že bil skoro ubil! — Na, zdaj pa grem naravnost domov! Le čakaj! In kapljice nimam več, da bi si pregnal strah iz udov!“

In vstal je tisto minuto ter se napolnil tja, od koder je prišel.

Župan ga je zapazil že od daleč, ker je imel baš opravek pred hišo.

naj zbere in ojači z došlimi četami, ter začne potem prodirati proti sovražniku.

Brodovje admiral Roždestvenskega.

Poročevalec „Daily Expressa“ na Madagaskarju je imel opetovano priliko, si ogledati rusko brodovje, ki je bilo tam usidrano. Obiskal je admiralsko ladjo „Kujaz Suvorov“ in šest drugih oklopnih. Poročevalec pravi, da je admiral Roždestvenski izvršil na svojem brodovju prave čudeže. Ladje, ki so bile pri odhodu iz Evrope baje umazane in zanemarjene, so sedaj čiste in snažne in povsodi vlada najlepši red. Zdravstveno stanje moštva je v kljub vročine podnebja izborna. Disciplina na ladjah je vzorna. Ves čas, dokler se je nahajalo brodovje v madagaskarskih vodah, so se vršile neprestano pomorske vaje. Zlasti mnogo se je urilo s podmorskimi čolni. Streljanje s težkimi topovi, vaje s torpednimi mrežami in stražnimi čolni so se vrstile dan za dnevom. Admiral sam je bil neumorno delaven. Vsi častniki so kar koprnili, da bi jim bila že skoro dana prilika se spoprijeti z japonskim brodovjem. Zadnje poročilo o brodovju: Iz zelo zanesljivega vira se zatrjuje, da se je admiral Roždestvenski že združil s torpedovkami tretjega brodovja, ki jih je admiral Nebogatov poslal naprej, da izroče važna poročila admiralu Roždestvenskemu. Ostale ladje admiral Nebogatov se te dni združijo z glavnim brodovjem. Čuje se, da križari sedaj rusko brodovje 250 morskih milj jugovzhodno od otoka Perima. Čim bo zbrano vse brodovje, odpluje nemudoma na Daljni Vzhok.

Državni zbor.

Poslanec Hauk.

Te dni je pokazala velika večina državnega zbora, da njej ni volja mirno gledati, kako se zasranjujejo najgloblje skrivnosti svete vere. Poslanec Hauk maže na Dunaju nek vsenemški list, ki ga prav slastno požirajo naši Prusaki. V tem časniku je z najsurejšimi psolvami zaničeval zakrament presv. Rešnjega Telesa. Ko je list objavil te grde nesramnosti, so po dunajski in sosednih škofijah priredili razne shode in pobožnosti, da se popravi nečast presv. Rešnjemu Telesu. Državno pravništvo je vložilo ob enem tožbo zoper urednika poslanca Hauka. Kakor znano, mora privoliti poslanska zbornica v to, da se sme sodnijsko preganjati državni poslanec. To je nasvetoval dotični — imunitetni — odsek in temu je pritrdila tudi ogromna večina poslanske zbornice. Samo Prusaki in socijalni demokrati so glasovali proti temu, da se izroči sodnji poslanec Hauk. Kakšna kazen bo zadela Hauka, je skoraj vse eno. Veselo znamenje je gotovo, da je državni

zbor pokazal, da ga ni volja v to privoliti, da se verske resnice zasmehujejo.

Sladkorna postava.

Dozdaj so morali kmetje na Češkem in Moravskem, ki pridelujejo sladkorno repo, taisto prodajati samo le tistim sladkornim tovarnam, katerim so bili odkazani. Sladkorni fabrikanti so potem kaj lahko pridelovalce sladkorne repe stiskali in zniževali ceno za njihovo repo, kakor se jim je zljubilo. Vlada je skušala kmetom ustreči s tem, da je predložila poslanski zbornici načrt postave, vsled katere sme kmet svojo sladkorno repo prodajati, kateremu sladkornemu tovarnarju mu je ljubo. A tovarnarji so bojijo, da bi se ta postava sprejela. Zato se bje že več sej državnega zbora sem bitka med zastopniki sladkornih kmetov in onimi sladkornih tovarnarjev; poslanec Primavezi za brnsko kupčijsko in obrtno zbornico je predlagal, naj se celi postavni načrt vrne zopet sladkornemu odseku v novo posvetovanje. Zastopnik sladkornih kmetov, poslanec Kubr, pa je predlagal, naj se o tem predlogu glasuje po imenih. Ker je zadostno število poslancev podpisalo Kubrov predlog (50 jih mora biti), se je res glasovalo imenoma. Predlog Primavezijev se je zavrgel z 202 glasovoma proti 18 glasom; tu so zmagali torej kmetski zastopniki.

Takoj po tem se je začela razprava o posamnih določbah postave, ki bo brez dvoma tudi sprejeta.

Odsek 48 članov za Deršata-jev predlog.

Kakor je našim bralcem že znano, je poslanec dr. Deršata predlagal, naj se izvoli odsek 48 članov, kateri se mora pečati z ogerskimi zahtevami. Na Ogorskem je nastala po zadnjih volitvah velika zmešnjava. Večina tamošnjih poslancev zahteva popolno ločitev ogerske vojske od avstrijske, potem, da se za vse stvari, ki se prodajajo iz Ogorske v Avstrijo, vpelje carina (col). Velikanska večina našega avstrijskega prebivalstva se veseli te ločitve, kajti naši vinski in poljedelski pridelki, naše govedo, svinje se bojo podražile, če nam ne bo na potu ogersko blago, ki se je smelo dozdaj brez carine uvažati v naše dežele. O vseh teh razmerah, katere utegnejo nastati med Ogorsko in Avstrijo, se bo posvetoval ta odsek. „Slovansko zvezo“ (Hrvate in Slovence) bojo zastopali v tem odseku gg. dr. Šusteršič, dr. Ploj in dr. Ivčević, izvoljen je vanj tudi dr. Tavčar.

Vincrajski odsek

se peča z vladno predlogo proti pačenju vina. Na mnogih shodih so razodevali naši vinogradniki željo, naj se prepove prodaja pijač, katere se sicer imenujejo vino, a niso iz grozdja, temveč narejena v kletah s stroji, nalašč napravljenimi v ta namen. Zasačili so

zadnji čas na Dunaju nekega vinskega veletrgovca, ki je prideloval sam v svoji kleti takšno mlakužo. Pred nekaterimi leti smo predložili mnogo prošenj iz Spodnjega Štajerja državnemu zboru, naj se sklone ostra postava proti pačenju vina. Zadnji teden je zasliševal vinarski odsek mnoge poklicane vinske pridelovalce in vinske trgovce, da zve njihova mnenja. Sodim, da v nedolgem času se bo izpolnila želja vseh vinogradnikov v tej zadevi. Takrat bo „Slovanski Gospodar“ prinesel obširneje poročilo o tej stvari.

Proračunski odsek

se posvetuje dalje o državnih dohodkih in stroških za tekoče leto. Zemljiški davek je proračunjen na 53.600.000 K, torej za 400.000 K manje, kakor za leto 1904; hišni davek na 81.000.000 K, splošni pridobinski davek na blizu 40.000.000 K, pridobinski davek na 51.500.000 K, rentni davek na 8.500.000 K, osebni dohodninski davek na blizu 55.000.000 K; stroški za deželno brambo so proračunjeni na blizu 65.000.000 K. V tem znesku so tudi že stroški za orožnike (žandarje) z blizu 19 milijonov kron, a stanovanje za orožnike plačujejo dotične dežele.

Koliko znašajo dolgovi Avstro-Ogerske?

Vsi dolgovi cele države — torej Avstrije in Ogorske skupaj — so znašali pretečeno leto blizu pet in pol milijarde kron. Zraven ima še posebej Avstrija sama blizu štiri milijarde kron dolga. Od prve skupne svote plačujeta obe državni polovici obresti nekaj nad 214 in pol milijona kron. Teh letnih obresti plača Ogorska nekaj nad 60 milijonov, Avstrija sama pa nekaj nad 154 milijonov kron. Od dolžne glavnice se odplača na račun cele države letos blizu 28 milijonov kron; a Ogrje so dosegli to velikansko, za nas grozno škodljivo predpravo, da k temu znesku prispevajo samole z 300 tisoč kronami. Zraven tega pa mora Avstrija letos plačati od svojega lastnega dolga blizu 196 milijonov kron. Samo na račun dolgov mora plačati letos Avstrija grozoviti znesek nekaj nad 343 milijonov kron.

Koliko znaša carina?

Vsi čisti dohodki za celo Avstrijo so proračunjeni letos na nekaj več kot 100 milijonov kron. A ta znesek se porabi za skupne Avstro-Ogerske stroške. Pri tej svoti pridemo Avstrijci zopet na veliko škodo. Če ravno namreč Ogrje ne dobivajo več kakor blizu 20 milijonov kron dohodkov od carine, se je njim na ljubo vedno delila cela svota vseh carinskih dohodkov nekako na polovico.

„Že nazaj? Kako je šlo, gospod Grčar? Dosti plena?“

„Saj vidite! Uzemite puško! Sicer ni reč ravno polna, a težavno je pa le nositi to poleno!“

„A streljali ste pa!“

„Pa nič zadel! Kaj bi! Na srno sem meril, pa sem smreko zadel!“

„Srno ste videli? Glej, glej!“

„Ali je kaj na tem? Saj ste sami rekli, da kar mgoli divjačine!“

„Seveda sem rekel! No, saj nimam nič zoper to! Srna je le srna! Škoda, da je niste zadeli!“

„To bi bilo vsaj nekaj mesa!“

„Kaj pa drugi?“

„Janez je ustrelil jedno veverico. Za druge pa ne vem!“

„Kaj pa, ali hočete prigrizek?“

„Nimam nič zoper to. Upehal sem se in gladen sem, kakor volk!“

„In še nekaj bi vam dal!“

Pri teh besedah je župan zvito pogledal poštarja, ki mu je sledil v hišo.

VII.

Šmitek je gazil po gozdu zdaj navzgor, zdaj navzdol, zdaj sem, zdaj tja. Zdrčal je že jedenkrat po strmeh bregu skozi gosto

grmovje v neko strugo, po kateri je žuborela majhna vodica, ki je sedaj pripomogla nekoliko olupšati opraskanega tajnika. Hodil je že dve uri ali pa že nekoliko več, ali doslej še ni dobil živega bitja pred oči. Umevno je torej, da ga je razveselila jata vran, ki je kriče vzletela ne daleč od njega.

Šmitek je prišel na rob gozda. Ob njem se je razprostiralo nekoliko njiv, in na drugi strani bila je zopet redka goščava, iz katere se je dvigala stara bukev. Gospod Šmitek je videl, da so se vrane vsedle baš na to drevo.

„Zdaj jih imam! Lepšega prostora bi si ne bile mogle izbrati! Splazim se lepo ob robu do tja in potem — — —!“

V zadnjo besedo je izlil Šmitek svojo usodo in svoje upanje, svojo korajžo in krvočnost do trpečega živalstva.

Ped za ped se je bližal usodepolnemu drevesu. Kakor Indijane se je plazil ob grmovju, pomikal se je z največjo opreznostjo dalje. Pri tem pa je porabil vsako vejico, vsak listič, vsako kepo proti, da se je tem bolj skril čuječim pticam.

Na mestu! Torej naprej! — Ali gospod Šmitek le stoji in gleda.

„Ja, kje so pa vrane?“

Naj je gospod Šmitek še tako napenjal oči, drugega ni videl, kakor zelene mehke liste, ki so nalahno šumeli v vetru! A o vranah ni duha ne sluha.

To je bilo preveč za Šmitkove, sicer velike duševne moči. Molče je vrgel puško na ramo in kimajoč z glavo žalostno odšel v gozd.

Saj tudi ni šala, če izgine človeku plen, ki ga je imel tako rekoč že v roki, kakor bi ga bil začaral zlobni duh.

Tisti dan je Šmitek še mnogo hodil po gozdu, mnogokrat se poljubljal svojo majko zemljo, mnogokrat še čul kričanje vran, a za njimi ni več lazil. In vsak pameten človek bo potrdil, da je imel prav.

Kar naenkrat pa si domisli:

„Kje pa vendar sem? Pa ne da bi se bil izgubil!“

Mrzel pot mu je obilil hrbet. A on v resnici ni vedel, kje da je. Pred oči so mu stopile vse grozne posledice, izvirajoče iz te okoliščine.

„Morda do večera ne pridem domov! In nobene jedi nimam več. Sir in kruh sem že zdavnaj spravil pod streho. Moj Bog!“

(Konec prihodnjt.)

naj zbere in ojači z došlimi četami, ter začne potem prodirati proti sovražniku.

Brodovje admiral Roždestvenskega.

Poročevalec „Daily Expressa“ na Madagaskarju je imel opetovano priliko, si ogledati rusko brodovje, ki je bilo tam usidrano. Obiskal je admiralsko ladjo „Kujaz Suvorov“ in šest drugih oklopnih. Poročevalec pravi, da je admiral Roždestvenski izvršil na svojem brodovju prave čudeže. Ladje, ki so bile pri odhodu iz Evrope baje umazane in zanemarjene, so sedaj čiste in snažne in povsodi vlada najlepši red. Zdravstveno stanje moštva je v kljub vročine podnebja izborna. Disciplinarnost na ladjah je vzorna. Ves čas, dokler se je nahajalo brodovje v madagaskarskih vodah, so se vršile neprestano pomorske vaje. Zlasti mnogo se je urilo s podmorskimi čolni. Streljanje s težkimi topovi, vaje s torpednimi mrežami in stražnimi čolni so se vrstile dan za dnevom. Admiral sam je bil neumorno delaven. Vsi častniki so kar koprnili, da bi jim bila že skoro dana prilika se spoprijeti z japonskim brodovjem. Zadnje poročilo o brodovju: Iz zelo zanesljivega vira se zatrjuje, da se je admiral Roždestvenski že združil s torpedovkami tretjega brodovja, ki jih je admiral Nebogatov poslal naprej, da izroče važna poročila admiralu Roždestvenskemu. Ostale ladje admiral Nebogatov se te dni združijo z glavnim brodovjem. Čuje se, da križari sedaj rusko brodovje 250 morskih milj jugovzhodno od otoka Perima. Čim bo zbrano vse brodovje, odpluje nemudoma na Daljni Vzhok.

Državni zbor.

Poslanec Hauk.

Te dni je pokazala velika večina državnega zbora, da njej ni volja mirno gledati, kako se zasranjujejo najglobokejše skrivnosti svete vere. Poslanec Hauk maže na Dunaju nek vsenemški list, ki ga prav slastno požirajo naši Prusaki. V tem časniku je z najsurevejšimi psovkami zaničeval zakrament presv. Rešnjega Telesa. Ko je list objavil te grde nesramnosti, so po dunajski in sosednih škofijah priredili razne shode in pobožnosti, da se popravi nečast presv. Rešnjemu Telesu. Državno pravništvo je vložilo ob enem tožbo zoper urednika poslanca Hauka. Kakor znano, mora privoliti poslanska zbornica v to, da se sme sodnijsko preganjati državni poslanec. To je nasvetoval dotični — imunitetni — odsek in temu je pritrdila tudi ogromna večina poslanske zbornice. Samo Prusaki in socijalni demokrati so glasovali proti temu, da se izroči sodnji poslanec Hauk. Kakšna kazen bo zadela Hauka, je skoraj vse eno. Veselo znamenje je gotovo, da je državni

zbor pokazal, da ga ni volja v to privoliti, da se verske resnice zasmehujejo.

Sladkorna postava.

Dozdaj so morali kmetje na Češkem in Moravskem, ki pridelujejo sladkorno repo, taisto prodajati samo le tistim sladkornim tovarnam, katerim so bili odkazani. Sladkorni fabrikanti so potem kaj lahko pridelovalce sladkorne repe stiskali in zniževali ceno za njihovo repo, kakor se jim je zljubilo. Vlada je skušala kmetom ustreči s tem, da je predložila poslanski zbornici načrt postave, vsled katere sme kmet svojo sladkorno repo prodajati, kateremu sladkornemu tovarnarju mu je ljubo. A tovarnarji so bojijo, da bi se ta postava sprejela. Zato se bje že več sej državnega zbora sem bitka med zastopniki sladkornih kmetov in onimi sladkornih tovarnarjev; poslanec Primavezi za brnsko kupčijsko in obrtno zbornico je predlagal, naj se celi postavni načrt vrne zopet sladkornemu odseku v novo posvetovanje. Zastopnik sladkornih kmetov, poslanec Kubr, pa je predlagal, naj se o tem predlogu glasuje po imenih. Ker je zadostno število poslancev podpisalo Kubrov predlog (50 jih mora biti), se je res glasovalo imenoma. Predlog Primavezjev se je zavrgel z 202 glasovoma proti 18 glasom; tu so zmagali torej kmetski zastopniki.

Takoj po tem se je začela razprava o posamnih določbah postave, ki bo brez dvoma tudi sprejeta.

Odsek 48 članov za Deršata-jev predlog.

Kakor je našim bralcem že znano, je poslanec dr. Deršata predlagal, naj se izvoli odsek 48 članov, kateri se mora pečati z ogerskimi zahtevami. Na Ogorskem je nastala po zadnjih volitvah velika zmešnjava. Večina tamošnjih poslancev zahteva popolno ločitev ogerske vojske od avstrijske, potem, da se za vse stvari, ki se prodajajo iz Ogorske v Avstrijo, vpelje carina (col). Velikanska večina našega avstrijskega prebivalstva se veseli te ločitve, kajti naši vinski in poljedelski pridelki, naše govedo, svinje se bojo podražile, če nam ne bo na potu ogersko blago, ki se je smelo dozdaj brez carine uvažati v naše dežele. O vseh teh razmerah, katere utegnejo nastati med Ogorsko in Avstrijo, se bo posvetoval ta odsek. „Slovansko zvezo“ (Hrvate in Slovence) bojo zastopali v tem odseku gg. dr. Šusteršič, dr. Ploj in dr. Ivčević, izvoljen je vanj tudi dr. Tavčar.

Vincrajski odsek

se peča z vladno predlogo proti pačenju vina. Na mnogih shodih so razodevali naši vinogradniki željo, naj se prepove prodaja pijač, katere se sicer imenujejo vino, a niso iz grozdja, temveč narejena v kletih s stroji, nalašč napravljenimi v ta namen. Zasačili so

zadnji čas na Dunaju nekega vinskega veletrgovca, ki je prideloval sam v svoji kleti takšno mlakužo. Pred nekaterimi leti smo predložili mnogo prošenj iz Spodnjega Štajerja državnemu zboru, naj se sklone ostra postava proti pačenju vina. Zadnji teden je zasliševal vinarski odsek mnoge poklicane vinske pridelovalce in vinske trgovce, da zve njihova mnenja. Sodim, da v nedolgem času se bo izpolnila želja vseh vinogradnikov v tej zadevi. Takrat bo „Slovanski Gospodar“ prinesel obširneje poročilo o tej stvari.

Proračunski odsek

se posvetuje dalje o državnih dohodkih in stroških za tekoče leto. Zemljiški davek je proračunjen na 53.600.000 K, torej za 400.000 K manje, kakor za leto 1904; hišni davek na 81.000.000 K, splošni pridobinski davek na blizu 40.000.000 K, pridobinski davek na 51.500.000 K, rentni davek na 8.500.000 K, osebni dohodninski davek na blizu 55.000.000 K; stroški za deželno brambo so proračunjeni na blizu 65.000.000 K. V tem znesku so tudi že stroški za orožnike (žandarje) z blizu 19 milijonov kron, a stanovanje za orožnike plačujejo dotične dežele.

Koliko znašajo dolgovi Avstro-Ogerske?

Vsi dolgovi cele države — torej Avstrije in Ogorske skupaj — so znašali pretečeno leto blizu pet in pol milijarde kron. Zraven ima še posebej Avstrija sama blizu štiri milijarde kron dolga. Od prve skupne svote plačujeta obe državni polovici obresti nekaj nad 214 in pol milijona kron. Teh letnih obresti plača Ogorska nekaj nad 60 milijonov, Avstrija sama pa nekaj nad 154 milijonov kron. Od dolžne glavnice se odplača na račun cele države letos blizu 28 milijonov kron; a Ogrje so dosegli to velikansko, za nas grozno škodljivo predpravo, da k temu znesku prispevajo samole z 300 tisoč kronami. Zraven tega pa mora Avstrija letos plačati od svojega lastnega dolga blizu 196 milijonov kron. Samo na račun dolgov mora plačati letos Avstrija grozoviti znesek nekaj nad 343 milijonov kron.

Koliko znaša carina?

Vsi čisti dohodki za celo Avstrijo so proračunjeni letos na nekaj več kot 100 milijonov kron. A ta znesek se porabi za skupne Avstro-Ogerske stroške. Pri tej svoti pridemo Avstrijci zopet na veliko škodo. Če ravno namreč Ogrje ne dobivajo več kakor blizu 20 milijonov kron dohodkov od carine, se je njim na ljubo vedno delila cela svota vseh carinskih dohodkov nekako na polovico.

„Že nazaj? Kako je šlo, gospod Grčar? Dosti plena?“

„Saj vidite! Uzemite puško! Sicer ni reč ravno polna, a težavno je pa le nositi to poleno!“

„A streljali ste pa!“

„Pa nič zadel! Kaj bi! Na srno sem meril, pa sem smreko zadel!“

„Srno ste videli? Glej, glej!“

„Ali je kaj na tem? Saj ste sami rekli, da kar mgoli divjačine!“

„Seveda sem rekel! No, saj nimam nič zoper to! Srna je le srna! Škoda, da je niste zadeli!“

„To bi bilo vsaj nekaj mesa!“

„Kaj pa drugi?“

„Janez je ustrelil jedno veverico. Za druge pa ne vem!“

„Kaj pa, ali hočete prigrizek?“

„Nimam nič zoper to. Upehal sem se in gladen sem, kakor volk!“

„In še nekaj bi vam dal!“

Pri teh besedah je župan zvito pogledal poštarja, ki mu je sledil v hišo.

VII.

Šmitek je gazil po gozdu zdaj navzgor, zdaj navzdol, zdaj sem, zdaj tja. Zdrčal je že jedenkrat po strmem bregu skozi gosto

grmovje v neko strugo, po kateri je žuborela majhna vodica, ki je sedaj pripomogla nekoliko olupšati opraskanega tajnika. Hodil je že dve uri ali pa že nekoliko več, ali doslej še ni dobil živega bitja pred oči. Umevno je torej, da ga je razveselila jata vran, ki je kriče vzletela ne daleč od njega.

Šmitek je prišel na rob gozda. Ob njem se je razprostiralo nekoliko njiv, in na drugi strani bila je zopet redka goščava, iz katere se je dvigala stara bukev. Gospod Šmitek je videl, da so se vrane vsedle baš na to drevo.

„Zdaj jih imam! Lepšega prostora bi si ne bile mogle izbrati! Splazim se lepo ob robu do tja in potem — — —!“

V zadnjo besedo je izlil Šmitek svojo usodo in svoje upanje, svojo korajžo in krvočnost do trpečega živalstva.

Ped za ped se je bližal usodepolnemu drevesu. Kakor Indijane se je plazil ob grmovju, pomikal se je z največjo opreznostjo dalje. Pri tem pa je porabil vsako vejico, vsak listič, vsako kepo proti, da se je tem bolj skril čuječim pticam.

Na mestu! Torej naprej! — Ali gospod Šmitek le stoji in gleda.

„Ja, kje so pa vrane?“

Naj je gospod Šmitek še tako napenjal oči, drugega ni videl, kakor zelene mehke liste, ki so nalahno šumeli v vetru! A o vranah ni duha ne sluha.

To je bilo preveč za Šmitkove, sicer velike duševne moči. Molče je vrgel puško na ramo in kimajoč z glavo žalostno odšel v gozd.

Saj tudi ni šala, če izgine človeku plen, ki ga je imel tako rekoč že v roki, kakor bi ga bil začaral zlobni duh.

Tisti dan je Šmitek še mnogo hodil po gozdu, mnogokrat se poljubljal svojo majko zemljo, mnogokrat še čul kričanje vran, a za njimi ni več lazil. In vsak pameten človek bo potrdil, da je imel prav.

Kar naenkrat pa si domisli:

„Kje pa vendar sem? Pa ne da bi se bil izgubil!“

Mrzel pot mu je obil hrbet. A on v resnici ni vedel, kje da je. Pred oči so mu stopile vse grozne posledice, izvirajoče iz te okoliščine.

„Morda do večera ne pridem domov! In nobene jedi nimam več. Sir in kruh sem že zdavnaj spravil pod streho. Moj Bog!“

(Konec prihodnjt.)

Pri tej točki smo plačevali mi leto za letom za Ogrce po mnogo milijonov kron. Torej se vidi tudi iz tega, kako krivična je pogodba z Ogrsko. Če se Ogrci ločijo od nas, bodo v tej zadevi mnogo na slabšem, mi pa na dobičku.

Politični ogled.

Katoliško-narodna stranka na Kranjskem je predložila liberalni stranki, da pri prihodnjih dopolnilnih volitvah za deželni zbor — izpraznjena sta dva mandata — postopata skupno proti nemškemu veleposestvu. — Liberalna stranka je ponudbo odklonila. Zvezana je, kakor znano, še sedaj z nemškim veleposestom, zato pač ni bilo upati drugega odgovora. Pripomniti je, da sedijo v katoliško-narodni stranki po večini zastopniki kmetov, v liberalni pa zastopniki mest, ki rajše vlečejo z bogatimi graščaki, nego z ubogimi kmeti. Tako delajo liberalci povsod!

Zborovanje katol. kmetijske stranke na Moravskem. V nedeljo dne 16. m. m. je imela zveza katoliških kmetov na Moravskem v Brnu svoje letno zborovanje. Zborovanja se je udeležilo okoli 6000 kmetov. Shod so obiskali tudi: prevz. škof brnski dr. grof Pavel Huyn, poslanci grof Serényi, grof Seilern, dr. Hruban, dr. Koudela, Kobzik, P. Ševčík i. dr. Zborovanje je vodil predsednik zveze, kmet Šamalik. Državni in deželni poslanec dr. Hruban je imel slavnostni govor, ki je bil sprejet z velikim navdušenjem. V svojem govoru je tudi označil stališče proti novoustanovljeni kmečki stranki. Loči nas, je omenil govornik, stališče, ki ga zavzema nova stranka v verskem vprašanju. Ta kmečka stranka se strinja tukaj z liberalci, ki pravijo, da je vera privatna stvar, ki se naj ne nosi v javno življenje. To stališče pa ni pravo. Kajti dandanes, ko se vse, kar se šteje k naprednjakom, bojuje proti katoliški veri, ko se izpodkopava na visokih šolah in mnogih srednjih šolah versko čuvstvo ljudstva ter se razširja verska brezbriznost, dandanes, ko zahteva en del mlajšega učiteljstva javno, naj se odstrani veronauk iz ljudskih šol, ko se dela proti sv. zakonu, podlagi vsake družine in države in ko se s klicem „Proč od Rima“ ne podpira samo ljudstvu škodljiva verska agitacija, ampak tudi domovini in celi državi škodljiva politična agitacija, dandanes, ko se vlačijo v vero politika, je naša dolžnost, potegniti se za to po naših očetih podedovano vero tudi v političnem življenju. Šele prihodnost nam bo pokazala, kaj velikega in važnega smo rešili in ohranili s tem našemu ljudstvu. Če nas ti agrarci pri delu ne bodo motili in ne zadrževali, potem je z njimi skupno delovanje že mogoče. Saj je toliko skupnega dela. Čeravno ne moremo prav uvideti, zakaj se je ustanovila samostojna politična agrarna stranka, vendar mislimo, da to ni nikaka nesreča, kajti mi smo vedno za samopomoč in organizacijo. — Nato je govoril o veri prevz. škof dr. grof Huyn, ki je med občinim odobravanjem naglašal, kako velepomembna so verska načela za narodno in družinsko življenje. Celo veličastno zborovanje pa je vnovič dokazalo, kako močno so ukoreninjena katoliška načela med češkim narodom na Moravskem.

Kmet in socialna demokracija. Pri razpravi v državnem zboru glede zakona proti sladkornim tovarnarjem je govoril zastopnik socialne demokracije dr. Ellenbogen proti zakonu, torej proti kmetom in za bogate sladkorne tovarnarje. Tako je tudi glasoval! Socialna demokracija ima še vedno drznost, pri volitvah se poganjati za kmetijske glasove. Tako se je zgodilo tudi v našem mariborskem okraju povodom zadnjih deželnozbornih volitev. Socialni demokratje so hodili po okraju ter beračili za kmetijske glasove. Za bodočnost si je treba nasprotovanje socialnodemokratskih poslancev proti kmetiskim zahtevam dobro zapomniti.

Kmetijski diplomat. Angleški kralj in kraljica sta obiskala nedavno kmetijsko raz-

stavo v angleški grofiji Devonshire. Predsednik razstave, neki inteligentni posestnik, je spremljal kralja in kraljico po celi razstavi. Kraljica, ki je z danskega dvora ter ljubi zelo svojo domovino, je hipoma vprašala predsednika: „Ali ni res, gospod predsednik, najboljše maslo prihaja iz Danske?“ Predsednik se je globoko priklonil ter odgovoril: „Veličanstvo, Danska daje najboljše kraljice, najboljše maslo pa Devonshire.“

Dopisi.

Iz Hajdine. (Nesrečna smrt otroka.) Tukaj je dne 30. marca umrl po groznih bolečinah petletni otrok zakonskih Ules v Hodošah, ki je v neopaženem trenutku spil precejšnjo množino octove kisline (esence) iz posode, katere stariši niso dovolj dobro skrili pred otrokom. Seveda se bodo morali pred sodnijo zagovarjati. Naj Vam, gospod urednik, povem, kaj mi je pri tem dogodku prišlo na misel! Temu ubogemu otroku je močna kislina prejedla želodec in čreva in ga tako uničila; koliko ljudem na Ptujskem polju pa nesrečno žganje preje njihovo pamet, poštenje, premoženje in življenje! Pač groza je gledati in poslušati ljudi sedaj na polju pri delu: tu Vam pijejo strupeno brozgo ptujskih šnopsarjev ne le „en frakelj“, ampak kar za žejo ga vlivajo v se! Res obžalovanja vredno ljudstvo! Toliko delaš in trpiš na polju, pri tem pa s svojimi žulji polniš le nenasiitljive žepe posilnemskih meščanskih mogotcev, ki ti prodajajo nesrečni šnops, samosabe pa pehaš v nesrečo in sramoto! Ti postajaš vedno bolj revno; oni pa milijonarji! Ubogi Poljanci, kedaj vendar enkrat spoznate svoje zatiralce?

V drugih krajih imajo zlasti letos dovolj dobre jabolčnice, katera delavca pri težkem delu res krepča in mu koristi, na ptujskem polju pa je še mnogo, mnogo posestnikov, ki sploh nimajo sadnih dreves na svojem zemljišču, ali pa le kaj malega, kakor za igračo. Izgovarjajo se, da jabolka na Ptujskem polju ne stori, ko je vendar skušnjava jasno pokazala, kar dotični lahko vidijo na lastne oči pri pridnejših sosedih, da prav dobro rastejo in obrodijo. Seveda na akacijah ali trnih, ki jih vidiš v vsaki vasi vse polno, ne rastejo jabolka! Zato proč s trni, ki že od daleč kažejo nemarnost njihovih gospodarjev, in začnite saditi jabolčna in druga sadna drevesa; sedaj je ravno še čas za to! Potem ne bo treba nikomur segati po strupenem žganju, dobra jabolčnica vas bo krepčala pri delu, sadje polnilo vaše žepe in ne vaših mogočnih sovražnikov; tudi jesih si bote lahko doma napravili iz sadnih tropin, in vaši otroci ne pridejo v smrtno nevarnost, ki jim preti od esence! Na delo tedaj, dokler pomladanski so dnovi, a delo in trud Vam Bog blagoslovi!

Lehen pri Ribnici. Dne 30. sušca se je vršila izročitev častne diplome častnim občanom imenovanemu g. županu, veleposestniku Jakobu Urbanu. Udeležba občinskega odbora sicer ni bila korporativna, ampak se je sestavila iz občinskih svetovalec, zastopnika šole in predsednika naše Ciril-Metodove podružnice. Prazničen trenutek, ki nas je družil na vsikdar gostoljubnem županovem domu naj bo označen po nagovoru, katerega je imel izročitev častne diplome izvršujoči občinski svetovalec in ki se je prilično takole glasil:

Položaj naše občine takrat, ko je naš sedajni g. župan prevzel vodstvo njenih zadev, res niso bile kaj ugodne in vabljive ter so klicale glasno po krepki roki in resni volji. Zaupanje, katero so občani stavili v osebo g. župana Urbana, je on sijajno rešil, sebi v čast, občini v najboljši prid. Ni čuditi, da je ime vrlega moža še bolj, ko prej, zaslovelo tudi izven mej našega občinskega okrožja ter vsakemu, ki je imel čast, stopiti z njim v ožjo dotiko in imel priliko, se poučiti o njegovih zaslugah, vsiliti največje spoštovanje do njega. Pri vsem in povsod se je kazal namreč njegov jasen duh in blag značaj, ki se je posebno izraževal v odlični srčni dobroti. Svojih koristi ni iskal nikjer in nikdar. Vsa njegova početja

so bila tako čista, kakor je čista voda v potokih njegovega domačega kraja, prelepega zelenega Pohorja. Pri g. Urbanu se je pač vresničil Gregorčičev izrek „Mož stori ne samo, kar veleva mu stan — kar more, to mož je storiti dolžan“. Glede na velike zasluge, katere si je g. župan Urban pridobil posebno s svojim vestnim delovanjem za korist lehenske občine, je tedaj njen odbor v seji dne 28. listopada p. l. enoglasno sklenil, podeliti mu najvišjo odliko, katero ima občina na razpolago: Imenovati ga častnim občanom! Mi pa, ki smo odposlani na Vaš dom, da Vam, g. župan, danes izročimo častno diplomu, Vas prosimo: Vzamite jo od vdane Vam občine kot majhno vidno znamenje njene hvaležnosti, priznanja in globokega spoštovanja. Na mnoga in srečna in zlata leta!

Po tem nagovoru je drugi občinski svetovalec izročil slavljencu častno diplomu, katero je prejel on z izrazom zahvale. S častitko g. županu, njegovi blagej gospej in prisotni hčerki je končal oficijelni del.

Pri gostoljubnosti županovih ni bilo drugače, kakor da smo okrog bogato obložene mize pri rujni kaplici se mudili do blizu noči. Padla je pri izborni dobri volji vseh marsikatera šaljiva. Napilo se je pri obedu gosp. županu Urbanu in v drugem govoru gospej županji, ki pri vzgoji svojih otrok vedno upošteva narodnost. Vsa čast! Sklenemo to poročilo z že poprej navedenimi besedami: Na mnoga in srečna in zlata leta!

Pri tej priliki še pripomnimo, da se je ta častna diploma prav okusno in po primerni ceni naredila v Cirilovi tiskarni v Mariboru, katero v tem oziru najtopleje priporočamo.

Dobrna pri Celju. Cim bolj se približujejo občinske volitve, tem jasnejše postajajo meje, ki ločijo duhove na Dobrni. Med tem pa, ko gredo naši nasprotniki v boj z nejasnimi cilji, imamo mi natanko določen cilj in zato ga bomo tudi dosegli. Vsak nemškutar zasleduje svoje osebne koristi in posebne namene, skupno imajo samo to, da mora biti znanprej na Dobrni nemški župan in nemški načelnik krajnega šolskega sveta in da mora biti nova nemška šola, ki bi Dobrničanom naložila na rame velikanske stroške; mi pa vemo, da moramo vreči ob tla tuje privandrovce, kateri so nam nasprotni in kateri so zanesli med nas plevel nemškutarije in brezverstva. Naš bojni klic je torej ta: Proč s tujimi privandrovci, kateri so naši sovražniki, proč z brezversko nemškutarijo! Slovenska Dobrna naj ostane domačemu, vernemu, slovenskemu ljudstvu!

Kakor povsod po lepi slovenski zemlji, začel se -e tudi na Dobrni šopiriti tuj življenj, od nikogar poklican, ampak privandran s trebuhom za kruhom. Pa komaj se je najedel slovenskega hrupa, že ni več zadovoljen. Ni mu dovolj, da ga trpimo med seboj kot tuje, ne, on hoče biti gospodar in mi mu naj služimo. Kot mirne slovenske duše trpimo tuje ljudi med seboj, da še več, tudi spoštovali bi jih, a tudi mi smemo zahtevati, da tujec spoštuje nas, ker slovenska zemlja je naša lastnina. Da bi pa v naši hiši zapovedoval in nas izpodrival z lastne zemlje, da bi v slovenski občini gospodaril s slovenskim denarjem, to je tudi najmirnejšemu človeku preveč. Komaj da so torej tujci izdali svoje namene, da hočejo oni postati gospodarji na Dobrni, nastal je vihar, ki ga niso pričakovali. Mislili so, da jim bo Dobrna padla v naročje kakor zrelo jabolko, a grozno se bodo zaračunali. — Ne imenujemo nikogar, ker vemo, da so tudi poštene med njimi, čeravno jih je malo, a kateri bo vlekli z nemčurji, tisti bo tudi enako usodo užival z nemčurji. Naj se torej o pravem času ločijo od njih, da vemo pri čem da smo.

Drugo, čemur velja naš boj, je brezverski duh, ki se seje med verno slovensko ljudstvo. In sedaj se hoče to brezverstvo vtihotapiti tudi v občinski odbor! Dobrničani! Ozrite se enkrat okrog sebe in pogledajte, kako kaj spolnjuje nemčurstvo dolžnosti do Boga in do katoliške cerkve! Kedaj jih pa vidite v